

Απόφαση της Σχολής Αρχιτεκτόνων για το Κείμενο Διαβούλευσης για την Ανώτατη Εκπαίδευση

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

ΤΟ ΥΦΟΣ, Η ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ Η ΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Το «κείμενο διαβούλευσης» που παραδόθηκε στη σύνοδο των Πρυτάνεων στις 23.10.2010 από την Υπουργό Παιδείας, για τους λόγους που αναλύονται διεξοδικά στη συνέχεια, δεν μπορεί να αποτελέσει βάση για συζήτηση. Οι προτάσεις που προβάλλει για την διοίκηση, την χρηματοδότηση, την ακαδημαϊκή δομή και το διδακτικό προσωπικό της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, κινούνται προς την κατεύθυνση ενός επιχειρηματικού Πανεπιστημίου φανερώνοντας άγνοια των προβλημάτων και των πραγματικών αναγκών της χώρας..

Κατά συνέπεια δεν είναι δυνατόν να συμμετάσχουμε σε διάλογο με βάση το συγκεκριμένο κείμενο και ζητούμε την άμεση απόσυρση του.

Το συνολικό ύφος του Κειμένου Διαβούλευσης, δεν είναι αποδεκτό καθώς επιχειρεί με τακτικές απαξίωσης των πανεπιστημιακών, με αντισυνταγματικές ρυθμίσεις και κυρίως με πλήρη απουσία ενός ελάχιστου βασικών ηθικών, πνευματικών και οργανωτικών αρχών, να διαλύσει την πανεπιστημιακή εκπαίδευση παραδίδοντάς τη στην ελεύθερη αγορά, αποποιούμενη τις συνταγματικές υποχρεώσεις της για δημόσια δωρεάν εκπαίδευση. **Το ύφος του κειμένου δεν προωθεί τον διάλογο αφού δεν δείχνει ούτε καλή πίστη, ούτε συγκρότηση πάνω σε βασικές αρχές.**

Η ρητορική του κειμένου διατρέχεται από καχυποψία, υποκρισία και τεχνάσματα εντυπωσιασμού μέσω των απαξιωτικών και περιφρονητικών περιγραφών της ανώτατης εκπαίδευσης. Εκμεταλλεύεται μεμονωμένα περιστατικά δυσλειτουργίας, που η ακαδημαϊκή κοινότητα έχει προ ετών επίσημα εντοπίσει, αγκυλώσεις που παρακολουθούν γενικότερα την ελληνική πραγματικότητα και κυρίως προβλήματα που συσσώρευσαν στα πανεπιστήμια οι πολιτικές ηγεσίες του υπουργείου, οι προεκλογικές και ψηφοθηρικές ιδιοτέλειες. Η γλώσσα που χρησιμοποιεί είναι παραπλανητική, διαστρεβλώνει τις έννοιες και αντιβαίνει στο κοινό νο. Για παράδειγμα οι περικοπές κατά 30% στην παιδεία ανακοινώνονται με άλλοθι τον εξορθολογισμό, επιχειρείται συνένωση τμημάτων και πανεπιστημίων τη ίδια στιγμή που, για μικροπολιτικές και μικροεκλογικές σκοπιμότητες, ιδρύονται νέα τμήματα, ενώ η επίκληση του ανταγωνισμού χρησιμοποιείται για να κρύψει τις υποχρεώσεις του υπουργείου. **Η ρητορική του κειμένου δεν οργανώνει επιχειρήματα και για αυτό τον λόγο επίσης το κείμενο δεν προσφέρεται για διάλογο.**

Όλα τα παραπάνω αποκρύπτουν τη σαφή και άτεγκτη **λογική συγκρότησης** του Κειμένου Διαβούλευσης για την άμεση και χωρίς όρους εφαρμογή της συνθήκης της Bologna, όπως επικαιροποιήθηκε στο Leuven τον Απρίλιο του 2009 και στη Βουδαπέστη-Βιέννη στις 12 Μαρτίου του 2010. Στα κείμενα αυτά δηλώνεται ρητά ότι βασικά στοιχεία των προτεινόμενων αλλαγών είναι η δραματική μείωση των δαπανών για το Δημόσιο Πανεπιστήμιο και η παράδοση της πανεπιστημιακής εκπαίδευση στην αγορά. Το Κείμενο Διαβούλευσης

αντιγράφει αυτά τα στοιχεία, ενώ χρησιμοποιείται η τρέχουσα συγκυρία της οικονομικής κρίσης και του μνημονίου για την επίσπευση εφαρμογής τους. Μάλιστα εν μέσω οικονομικής κρίσης διαθέτει αυξημένα κονδύλια για επιτροπές και συμβούλια που θα νομιμοποιήσουν τη διάλυση της δημόσιας εκπαίδευσης.

Ως συνέπεια αυτής της λογικής η διοίκηση των Πανεπιστημίων και τα προγράμματα σπουδών, μέσα από τα «σχήματα» του εξωακαδημαϊκού Διοικητικού Συμβουλίου καθώς και του Περιφερειακού Συμβουλίου, εκχωρούνται στην ελεύθερη αγορά. Το ενιαίο και αδιάσπαστο πτυχίο που αντιστοιχεί σε ενιαίο επιστημονικό αντικείμενο διαλύεται και αντικαθίσταται από «ευέλικτα» εξατομικευμένα πτυχία, οδηγώντας έτσι στη κατάργηση των γνωστικών ενοτήτων και των συλλογικών επαγγελματικών δικαιωμάτων. Δημιουργούνται Κέντρα Αριστείας, - γραφειοκρατικές ιεραρχήσεις επιδόσεων- για τους λίγους, ενώ η πλειοψηφία των φοιτητών θα οδηγείται στην αναπότρεπτη καταβολή διδάκτρων μέσω της οικονομικής ασφυξίας των ιδρυμάτων, τόσο για τις προπτυχιακές, όσο και για τις μεταπτυχιακές σπουδές. Καταργείται η Φοιτητική Μέριμνα με τη θεσμοθέτηση της κάρτας του φοιτητή και των φοιτητικών δανείων. Καταργείται το ισχύον εργασιακό καθεστώς για τους πανεπιστημιακούς που τους οδηγεί είτε στην επιχειρηματικότητα είτε στην πενία-όχι πάντως στην διδακτική. **Η λογική του κειμένου δεν αναζητά ερείσματα στην σημερινή κρίσιμη πραγματικότητα και αυτό είναι ένα αποφασιστικό εμπόδιο για τον διάλογο.**

B. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

1. ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Το κείμενο διαβούλευσης, παραβιάζει θεμελιώδεις ακαδημαϊκές και συνταγματικές αρχές όπως η αυτοδιοίκηση και ο δημόσιος χαρακτήρας των Πανεπιστημίων. Παρά τη ρητή συνταγματική επιταγή του άρθρου 16 παρ. 5 που επιτάσσει την πλήρη αυτοδιοίκηση των Πανεπιστημίων οι προτάσεις του Υπ. Παιδείας εισηγούνται τη θέσπιση Διοικητικών Συμβουλίων στα ΑΕΙ, στα οποία θα μετέχουν και μη εκλεγμένα πρόσωπα εκτός της Πανεπιστημιακής κοινότητας, για τα οποία δεν αναφέρεται καν ο τρόπος επιλογής τους. Το κείμενο εισηγείται ισχυρή και ολιγομελή διοίκηση, «χωρίς εξαρτήσεις εντός του οργανισμού», δηλ. πρακτικά χωρίς δυνατότητα ελέγχου της κορυφής από την ίδια την πανεπιστημιακή κοινότητα. Με το αντιδημοκρατικό αυτό σχήμα διοίκησης που προσιδιάζει σε εταιρία, τα Πανεπιστήμια θα χάσουν την αυτοτέλειά τους, και τη δυνατότητα να αυτοδιοικούνται με εκπροσώπους που τα ίδια θα επιλέγουν δημοκρατικά. Ο έλεγχος της διοίκησης καθίσταται απόλυτα ανέφικτος ενώ οι προτεραιότητες της θα αρθρώνονται σε μια λογική διοίκησης επιχείρησης.

2. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η «αξιολόγηση» των ΑΕΙ αποτελεί το προκάλυμμα για τη σταδιακή αποχώρηση της πολιτείας από τη χρηματοδότηση των ΑΕΙ και την παράδοσή τους σε σχήματα συγχρηματοδότησης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και τελικά στην ελεύθερη αγορά, στην αναπότρεπτη επιβολή **διδάκτρων** και στην προοπτική σύναψης τραπεζικών **φοιτητικών δανείων**.

Καταργείται η φοιτητική μέριμνα από την πολιτεία. Οι παροχές προς τους φοιτητές θα γίνονται «αποκλειστικά από τα ίδια τα Ιδρύματα με σχήματα συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα» Είναι περισσότερο από σαφές ότι καταργείται με τον πιο εμφαντικό τρόπο η συνταγματικά κατοχυρωμένη και ηθικά τεκμηριωμένη υποχρέωση του κράτους να χρηματοδοτεί τη δημόσια εκπαίδευση και μεταφέρεται στην ελληνική οικογένεια το κόστος των σπουδών των παιδιών της, σε μία εποχή μάλιστα περικοπών μισθών και συντάξεων και μεγάλου αριθμού απολύσεων.

Η μισθοδοσία των εργαζομένων στα ΑΕΙ μεταφέρεται επίσης στον προϋπολογισμό κάθε ιδρύματος και καταργείται το ενιαίο μισθολόγιο των Πανεπιστημιακών. Ο μισθός θα εξαρτάται από τη συνεχή διαβούλευση με το Συμβούλιο και θα είναι εξατομικευμένος ανάλογα με τις ανταποδοτικές επιδόσεις κάθε διδάσκοντα. Το κράτος ορίζει το ελάχιστο όριο των μισθών και μεταφέρει τη μισθοδοσία του ΔΕΠ από το Υπουργείο στον προϋπολογισμό των ΑΕΙ. Με τον τρόπο αυτό καταργείται η συνταγματική επιταγή ότι οι Πανεπιστημιακοί είναι δημόσιοι λειτουργοί, αφού το κράτος παύει να έχει αποκλειστικά αυτό την ευθύνη του κόστους της μισθοδοσίας τους.

Το προτεινόμενο στο κείμενο διαβούλευσης σύστημα «αξιολόγησης» αντιγράφει το ισχύον σύστημα των αμερικανικών πανεπιστημίων με πρότυπο τη Λίστα της Σαγκάης, η οποία κάθε χρόνο **κατατάσσει** με αμιγώς ποσοτικά κριτήρια τα πανεπιστήμια διεθνώς με βάση την ιστοσελίδα τους και σημαντικές πολιτικοεπιστημονικές διακρίσεις (βραβεία Nobel, Fields). Είναι σαφές ότι η αναπτυσσόμενη αγορά της Κίνας επενδύει στην εκπαίδευση και την κατάρτιση με στόχο την τεχνολογική καινοτομία στα πλαίσια της εκρηκτικής οικονομική της ανάπτυξης και ενδιαφέρεται περισσότερο για την κατάρτιση και τη σχέση με την αγορά εργασίας παρά για την ελεύθερη γνωστική και ερευνητική ανάπτυξη. Τέτοιες όμως αξιολογήσεις είναι ασύμβατες με τον στόχο της εκπαίδευσης γενικότερα, ασύμβατες με την ελληνική πραγματικότητα στο πεδίο της οικονομικής ιδιοτυπίας της και ανεφάρμοστες στα περισσότερα γνωστικά αντικείμενα.

Η πολιτεία επιλέγει την αναγωγή των διαδικασιών **αξιολόγησης** σε τεχνικές **πιστοποίησης** παροχής υπηρεσιών και κατάρτισης. Η πρόταση «αξιολόγησης» του υπουργείου θέτει σχεδόν αποκλειστικά ποσοτικά κριτήρια (αριθμός εισαγομένων σπουδαστών / αριθμός αποφοίτων, αριθμός σπουδαστών που συμμετέχουν σε προγράμματα Erasmus, κλπ), οικονομικούς δείκτες (προσέλκυση εξωτερικών πόρων, συμμετοχές σε προγράμματα έρευνας, κλπ) και άσχετα κριτήρια (αριθμός ανδρών/γυναικών στο προσωπικό, αριθμός μελών ΔΕΠ που κατέχουν θέσεις σε όργανα διοίκησης διεθνών επιστημονικών οργανισμών, κλπ).

Δεν αναφέρονται καθόλου ποιοτικά κριτήρια (εκπαιδευτικά αποτελέσματα, επίπεδο αποφοίτων, αποδοχή τους σε μεταπτυχιακές σχολές του ευρωπαϊκού χώρου και οι επιδόσεις τους, επιστημονική εξέλιξη, διακρίσεις σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς, κλπ). Ακόμα και το κριτήριο της 'επαγγελματικής ένταξης' δεν εξαρτάται από το επίπεδο σπουδών αλλά από τις επαγγελματικές δυνατότητες που παρέχει η παραγωγική πραγματικότητα της χώρας, στους αποφοίτους της.

Η «αξιολόγηση» θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της ποιοτικά κριτήρια, εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς στόχους και επαγγελματικές προοπτικές χωρίς να υποτάσσεται σε κερδοσκοπικές προτεραιότητες και σε πελατειακές σχέσεις με το κράτος.

Για το σκοπό αυτό προτείνεται η αυστηρή και τεκμηριωμένη αποτίμηση του διδακτικού, ερευνητικού και διοικητικού έργου των ΑΕΙ με βάση κριτήρια που διαμορφώνει η πανεπιστημιακή και η επιστημονική κοινότητα, αλλά και η διεθνής ακαδημαϊκή εμπειρία. Στο Δημόσιο Πανεπιστήμιο μπορεί να αρχίσει ο διάλογος για την αποτυχία της πιστοποίησής του κατά τα διεθνή πρότυπα που θεσμοθετήθηκαν με το Ν. 3374/05 περί «διασφάλισης ποιότητας των ΑΕΙ».

Η γνώση ορισμένων ποσοτικών στοιχείων μπορεί να είναι χρήσιμη για να φωτίσει όψεις μόνο της δραστηριότητας του Πανεπιστημίου. Δεν μπορεί να περιγράψει τον πραγματικό χαρακτήρα του εγχειρήματος του Πανεπιστημίου.

3. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΔΟΜΗ – ΠΤΥΧΙΟ

Η κυβερνητική πρόταση να καταστούν οι Σχολές η καθοριστική ακαδημαϊκή μονάδα και οι φοιτητές/τριες να εισάγονται σε Σχολή και όχι σε Τμήμα, καταργεί τη σύνδεση ανάμεσα σε Τμήμα και ορισμένη επιστήμη. Η Σχολή, θα απονέμει πτυχίο και θα έχει την ευθύνη για «ενιαίο πρόγραμμα σπουδών του πρώτου ακαδημαϊκού έτους».

Με την εφαρμογή της πρότασης αυτής, αποκλείονται οι νέοι από την επιλογή της σπουδής συγκεκριμένης επιστήμης (π.χ. Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία κλπ) σε σχολή της Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Πάτρας κλπ. ανάλογα με την κλίμακα βαθμολογίας τους, όπως συμβαίνει μέχρι τώρα. Η εισαγωγή των αποφοίτων Λυκείου θα γίνεται σε συγκεκριμένη Σχολή η οποία θα έχει την ευθύνη για «ενιαίο πρόγραμμα σπουδών του 1ου ακαδημαϊκού έτους» Όμως, είναι περισσότερο από σαφές -σε όσους έχουν σχέση με την Ανώτατη εκπαίδευση- ότι τα διαφορετικά τμήματα των Πανεπιστημίων δεν είναι δυνατόν να έχουν ενιαίο πρόγραμμα 1ου έτους, λόγω των διαφορετικών επιστημονικών αντικειμένων που υπηρετούν.

Κατακερματίζεται η ενότητα σπουδής που παρέχεται από το Τμήμα και η οποία με βάση τον 1268/82 αντιστοιχεί σε μια Επιστήμη και τα πτυχία που παρέχονται από τη Σχολή δεν κατοχυρώνονται με Φ.Ε.Κ. ως προς τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων, αλλά από Αρχή Πιστοποίησης. Τα πτυχία μπορούν να είναι και μονοετή ή διετή, πράγμα που σημαίνει ότι μετατρέπονται οι Πανεπιστημιακές σπουδές, σε επαγγελματική μεταλυκειακή κατάρτιση. Τέλος, με την «πλήρη εφαρμογή των πιστωτικών μονάδων» για την απόκτηση πτυχίου αθροίζονται οι μονάδες που παίρνει ο σπουδαστής από μαθήματα Πανεπιστημίων, αλλά και ιδρυμάτων δια βίου εκπαίδευσης, δηλαδή ιδιωτικά κολλέγια, ιδιωτικά και δημόσια ΚΕΚ και ΙΕΚ. Οι νέοι θα αποφοιτούν με επιμέρους αποσπασματικές και ασύνδετες γνώσεις με πτυχία χωρίς επιστημονική αξία. Με αυτά τα δεδομένα τι θα πιστοποιούν ως «ποιότητα» οι διεθνείς επιτροπές επιστημόνων, και πώς θα καταστούν οι σπουδαστές «κριτικά ενημερωμένοι πολίτες» είναι άγνωστο, πολύ περισσότερο όταν ο κύριος στόχος των σπουδών θα είναι «η αποτελεσματική σύνδεση με την αγορά εργασίας και την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας»;

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Τα μέλη ΔΕΠ δεν είναι πλέον δημόσιοι λειτουργοί, αφού το κράτος παύει να έχει αποκλειστικά αυτό την ευθύνη του κόστους της μισθοδοσίας τους και τα κριτήρια για την πρόσληψη και εξέλιξή τους καταρτίζονται από κάθε ΑΕΙ στον εσωτερικό του κανονισμό. Οι βαθμίδες του διδακτικού προσωπικού περιορίζονται σε τρεις (Καθηγητές, Αναπληρωτές καθηγητές, Επίκουροι Καθηγητές). Καταργείται η μονιμότητα του Επίκουρου Καθηγητή. Καταργείται ο θεσμός του διδάσκοντα με βάση το Π.Δ. 407 και αντικαθίσταται από το θεσμό του Λέκτορα με κυρίως διδακτικά καθήκοντα, που δεν αποτελεί εξελίξιμη βαθμίδα. Αυτό σημαίνει την σταδιακή επαναφορά στο παλαιό καθεστώς καθηγητικού κατεστημένου με την ιεραρχημένη κατάταξη του εκπαιδευτικού προσωπικού καθηγητών. Η βαθμίδα του Λέκτορα σήμερα εκπροσωπείται από το πιο νέο και δυναμικό τμήμα του διδακτικού προσωπικού των Πανεπιστημίων, το οποίο

χωρίς δυνατότητα εξέλιξης θα υπαχθεί σε ένα καθεστώς ανασφάλειας (βραχυχρόνιες συμβάσεις), εξάρτησης και ομηρίας στις υψηλότερες βαθμίδες. Ειδικότερα στη σχολή Αρχιτεκτόνων Ε.Μ.Π. για τα επόμενα χρόνια προβλέπεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία των διδασκόντων θα είναι στη βαθμίδα του Λέκτορα, με αποτέλεσμα μια μεγάλη και ιστορική σχολή της χώρας μας να έχει σοβαρό πρόβλημα λειτουργίας.

Τα τελευταία χρόνια κάθε κυβέρνηση όχι μόνον δεν εγγυάται την μόνιμη και επαρκή στελέχωση των Πανεπιστημίων, αλλά καθυστερεί απaráδεκτα τις προσλήψεις των εκλεγμένων μελών ΔΕΠ για λόγους οικονομικούς. Για τους ίδιους λόγους έχει θεσπίσει τη σύντμηση των 30μελών εκλεκτορικών σωμάτων κρίσης μελών ΔΕΠ σε μόλις 15μελή. Σε αντίφαση όμως με αυτή την επιλογή αντιπροτείνει τώρα τα εκλεκτορικά σώματα να είναι «διεθνούς σύνθεσης». Αυτό θα αποβεί άκρως δαπανηρό για τους ισχυρούς προϋπολογισμούς των ΑΕΙ. Επιπλέον η προτεινόμενη ρύθμιση προδίδει μία ταπεινωτική δυσπιστία απέναντι στους Έλληνες πανεπιστημιακούς δασκάλους, κρίνοντάς τους εκ προοιμίου ύποπτους να διαχειρισθούν τις σχετικές κρίσεις με την προσήκουσα αντικειμενικότητα. Προτείνει μάλιστα ακόμη και οι μόνιμοι καθηγητές να υπόκεινται σε περιοδική διαδικασία ατομικής αξιολόγησης ως προς το ερευνητικό τους έργο και πάλι «από επιτροπές κρίσης διεθνούς σύνθεσης». Η ατομική αξιολόγηση καθενός μέλους ΔΕΠ γίνεται όμως πυκνά και συνεχώς κατά τις αλληπάλληλες κρίσεις του, από τη μία βαθμίδα στην άλλη, όπως εξάλλου ορίζει ο νόμος.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα βασικά σημεία των πιο πάνω συγκλίνουν ότι η επιχειρούμενη αναμόρφωση της ανώτατης παιδείας, με ευκαιριακά προσχήματα και την αήθη τακτική των απαξιοτικών χαρακτηρισμών των ΑΕΙ, των μελών ΔΕΠ και των Σπουδαστών/Σπουδαστριών, στοχεύει ευθέως και συνολικά στην πλήρη εμπορευματοποίηση της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης συντονίζοντας τα επιμέρους ζητούμενα της βελτίωσης των σπουδών, της αξιολόγησης και της διεθνούς αριστείας όχι προς την γνωστική ποιότητα αλλά προς τα ρηχά και θνησιγενή πρότυπα της επιχειρηματικής και εμπορευματικής κουλτούρας. Επιστρατεύει κριτήρια αγοραίας λογικής και μεθόδους αξιολόγησης εν πολλοίς αμφισβητούμενες ακόμα και επιχειρησιακά και οπωσδήποτε σε κάθε περίπτωση άσχετα με το βασικό χαρακτήρα της ανώτατης εκπαίδευσης και τις πάγιες συνταγματικές υποχρεώσεις της πολιτείας για τη διασφάλιση του δημόσιου χαρακτήρα ως συλλογικού ανθρωπιστικού αποθέματος, ως κοινωνικού αγαθού. Η προβολή στο μέλλον των επιπτώσεων από τις επιχειρούμενες αλλαγές είναι εμφανής και σαφής, οδηγεί δε, με μαθηματική ακρίβεια, στην διάλυση της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

Εμπεριέχει αντισυνταγματικές διατάξεις, κατασκευοφαντεί το Δημόσιο Πανεπιστήμιο και τους λειτουργούς του και επιδεινώνει, αντί να επιλύει τα πραγματικά προβλήματα του Πανεπιστημίου. Διαλύει τις Πανεπιστημιακές σπουδές και τα πτυχία, θέτει τις βάσεις για μια γενικευμένη ημιμάθεια στην ανώτατη Παιδεία και οδηγεί στην μετατροπή των ΑΕΙ σε

«προβληματικές εταιρείες» όπως ακριβώς έκανε με τα δημόσια αγαθά της υγείας και της κοινωνικής ασφάλισης.

Αποκλείει στους νέους την επιλογή της επιστήμης που θα ακολουθήσουν με το νέο σύστημα εισαγωγής τους σε σχολές και όχι σε τμήματα. Θέτει ποσοτικά και όχι ποιοτικά κριτήρια αξιολόγησης του έργου των Πανεπιστημίων και απαξιώνει τους έλληνες καθηγητές, αναθέτοντας σε απροσδιόριστα διεθνή σώματα την κρίση του ΔΕΠ και μάλιστα επιτρέποντας τη διπλοθεσία σε καθηγητές ή απλώς σε στελέχη της αγοράς (;) του εξωτερικού και την σύγχρονη εκλογή τους σε θέση Πρύτανη.

Στόχος των αλλαγών που προτείνονται φαίνεται πως είναι η απαλλαγή του κράτους από την υποχρέωση παροχής δωρεάν δημόσιας εκπαίδευσης και η μετάθεση του κόστους της ανώτατης εκπαίδευσης στις ελληνικές οικογένειες, σε μία περίοδο μάλιστα μεγάλης οικονομικής πίεσης, απολύσεων και περικοπών μισθών και συντάξεων. Το κείμενο της υπουργού Παιδείας ζητά την αποτελεσματική σύνδεση της σπουδής με την απολύτως αδρανή αγορά εργασίας σε μία εποχή ανύπαρκτων για τους νέους ευκαιριών εργασίας.

Είναι καθήκον του συνόλου της πανεπιστημιακής κοινότητας να αντιταχθεί με όλες τις δυνάμεις στην επίθεση αυτή και καθήκον της κοινωνίας να διαφυλάξει το δημόσιο και δωρεάν χαρακτήρα της ανώτατης εκπαίδευσης ως ένα -ίσως και τελευταίο- οχυρό των δημόσιων αγαθών σε ένα κόσμο που κυριαρχεί το κέρδος και καταρρακώνονται οι αξίες. Δεν είναι μόνο μια μάχη αξιοπρέπειας και αυτοσεβασμού. Είναι κυρίως μια μάχη για να κρατηθεί ζωντανή η ελπίδα για ένα καλύτερο Δημόσιο Πανεπιστήμιο στην υπηρεσία μιας καλύτερης κοινωνίας.

Γ. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΕΙ - Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΕΜΠ

Η πανεπιστημιακή κοινότητα ζει καθημερινά τα μεγάλα προβλήματα του Δημόσιου Πανεπιστημίου.

- Την υποχρηματοδότηση της εκπαίδευσης και της έρευνας, με πρόσφατο χαρακτηριστικό παράδειγμα τη διακοπή της πρόσβασης των ελληνικών πανεπιστημίων στα διεθνή επιστημονικά περιοδικά λόγω περικοπών στην κρατική χρηματοδότηση.
- Τους αναξιοπρεπείς μισθούς διδασκόντων και εργαζομένων.
- Τον ασφυκτικό γραφειοκρατικό εναγκαλισμό.
- Τις κομματικές παρεμβάσεις.
- Τη μόνιμη δυσπιστία από την πλευρά του Υπουργείου. Το πρόσφατο παράδειγμα με το «Θαλή» είναι επίσης χαρακτηριστικό, όχι μόνο για την εκφρασμένη δυσπιστία αλλά και για μια μεθόδευση που διαζευγνύει τις σχέσεις ελληνικών και ξένων πανεπιστημίων και αντιλαμβάνεται την καινοτομία σε ορίζοντα εξαετίας. .
- Την ασφυκτική καθοδήγηση της χρηματοδοτούμενης έρευνας.
- Την απουσία κατοχύρωσης των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων τους.

Τα προβλήματα αυτά έχουν «ονομασία προέλευσης». Είναι η πολιτική της παρούσας και των προηγούμενων κυβερνήσεων.

1. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

- Υποχρηματοδότηση της ανώτατης εκπαίδευσης (διδασκαλίας και έρευνας) με άμεσο επακόλουθο την ανυπαρξία προγραμμάτων βασικής έρευνας, την ανύπαρκτη δημόσια χρηματοδότηση των μεταπτυχιακών σπουδών, την αδυναμία διαρκούς εμπλουτισμού των Πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών με νέα συγγράμματα.
- Η πενιχρή δημόσια χρηματοδότηση γίνεται με μεγάλη καθυστέρηση μέσα στο χρόνο και η κατανομή των κονδυλίων σε κατηγορίες δαπανών γίνεται ανεξάρτητα από τις ιδιαίτερες ανάγκες της κάθε σχολής. Προωθείται και μάλιστα συχνά με σκανδαλώδη ευκολία, η απόκτηση εξοπλισμού σύγχρονης τεχνολογίας -βοηθητικού της εκπαιδευτικής διαδικασίας- και δεν παρέχεται ο στοιχειωδώς απαραίτητος αριθμός επικουρικού προσωπικού για τη λειτουργία του.
- Η αλόγιστη ίδρυση πανεπιστημιακών τμημάτων για τακτοποίηση ‘ ημετέρων’ και ‘πελατειακών’ σχέσεων και η μετέπειτα η εγκατάλειψή τους λόγω μη πρόβλεψης της οικονομικής τους συντήρησης.
- Η αναγωγή των διαδικασιών αξιολόγησης σε ‘δαμόκλεια σπάθη’ για την έγκριση ερευνητικών προγραμμάτων, θεσμοθετημένων χρηματοδοτήσεων, κλπ
- Οι ελλείψεις στη φοιτητική μέριμνα και στις βιβλιοθήκες
- Η σταδιακή εγκατάλειψη των μεταπτυχιακών σπουδών, οι οποίες ήδη σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι δωρεάν
- Ο μισθολογικός εξευτελισμός των διδασκόντων και το πάγωμα των διορισμών εκλεγμένων μελών ΔΕΠ καθώς και το πάγωμα της προκήρυξης νέων θέσεων.
- Με αυτά τα οικονομικά δεδομένα ακούγεται τουλάχιστον παράδοξη η απαίτηση του Υπουργείου Παιδείας για κινητικότητα και «διεθνή αναγνώριση» των μελών ΔΕΠ, για διαρκή αξιολόγηση του ερευνητικού τους έργου, για προσέλκυση ξένων φοιτητών που προϋποθέτει δημιουργία αγγλόφωνων μαθημάτων η και ολόκληρων τμημάτων.

2. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ

- Αποδυνάμωση των Πανεπιστημίων από διδακτικό και διοικητικό προσωπικό μέσω της αργής έως παγωμένης διαδικασίας διορισμών εκλεγμένων μελών ΔΕΠ, καθυστέρηση στην επανέκδοση του ειδικού διατάγματος των καλλιτεχνικών σχολών και των σχολών Αρχιτεκτονικής.
- Διπλασιασμός του αριθμού των εισαγόμενων με εξετάσεις φοιτητών στα κεντρικά Πανεπιστήμια. Η Σχολή Αρχιτεκτόνων δηλώνει ότι μπορεί να εκπαιδεύσει 80 σπουδαστές/σπουδάστριες κάθε χρόνο. Το υπουργείο αυξάνει τον αριθμό σε 100 και έτσι αυξάνει έμμεσα και τις μετεγγραφές που συναρτώνται ποσοστιαία με τον αριθμό αυτό. Επιπρόσθετα οι μετεγγραφές τρίτεκτων, που ισχύουν χωρίς ποσοστιαίο επί των εισακτέων περιορισμό, εκτοξεύουν ανεξέλεγκτα τον τελικό αριθμό των σπουδαστών από το μέγιστο των αιτούμενων 80 στον αριθμό των 220-240! Είναι ενδεικτικό ότι την τρέχουσα ακαδημαϊκή χρονιά από τους συνολικά 9153 μετεγγραφόμενους οι 4749 αφορούν σε τρίτεκνους.

- Υπονόμευση των ελληνικών πτυχίων 4ετούς και 5ετούς φοίτησης τα οποία το υπουργείο δεν ισοτιμεί με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά 4ετούς και 5ετούς φοίτησης (επίπεδο 7 εθνικού πλαισίου προσόντων).

Σημειώνεται ωστόσο ότι το ελληνικό Δημόσιο Πανεπιστήμιο, ακόμα και σήμερα σε συνθήκες μεγάλης κρίσης, υποχρηματοδότησης και γραφειοκρατικής ασφυξίας συνεχίζει να αποτελεί μοχλό ανάπτυξης, δημιουργίας και προόδου. Η επένδυση στη μόρφωση της νέας γενιάς αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την εύρεση διεξόδου. Αυτή η επένδυση αν και είναι δύσκολο να προσδιοριστεί με άμεση οικονομική ανταπόδοση, είναι ωστόσο, ακόμα πιο δύσκολο να υποστηριχτεί ότι θα πρέπει να εκλείψει από τις δραστηριότητες του Πανεπιστημίου. Αν κάτι τέτοιο συμβεί, όπως έντονα διαφαίνεται στους στόχους του νέου Σχεδίου, θα μπορούσε κανείς εύκολα να το κατηγορήσει για **αντιαναπτυξιακή πολιτική**, αφού αντιλαμβάνεται την οικονομία και την κοινωνία μόνο μέσα από την νεοφιλελεύθερη πολιτική και μάλιστα μια ειδική εκδοχή της.

Δ. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΩΣ ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΛΟΓΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Από όσα έχουν ήδη αναπτυχθεί, συμπεραίνεται η αναγκαιότητα διεξαγωγής διαλόγου **εντός των ΑΕΙ** για την διαμόρφωση προτάσεων που αφορούν στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

Οι προτάσεις αυτές θα κινηθούν στα πλαίσια του ρόλου του Πανεπιστημίου από τον Διαφωτισμό μέχρι σήμερα, που χαρακτηρίζεται από μια διπλή και κατά ιστορικές περιόδους αντιφατική, φύση: Αφ' ενός καλλιεργεί την ανεξάρτητη σκέψη, την αδέσμευτη και επιστημονική κρίση και , αφ' ετέρου ανταποκρίνεται στις μορφωτικές και αναπτυξιακές ανάγκες του περιβάλλοντός του αναφερόμενο στις παραγωγικές ανάγκες της κοινωνίας.

Ο ρόλος του Πανεπιστημίου είναι να συνδέει το παρελθόν με το μέλλον και όχι να υπηρετεί στενά την οικονομία. Κατά συνέπεια, ιδιαίτερα σήμερα, η συνθήκη ύπαρξής του συνδέεται με την ικανότητα να παράγει σκέψη για την παγκόσμια κρίση καθώς και τα νοητικά και πρακτικά εργαλεία εξόδου. Συγκροτείται στην μεταβολή και μέσα στην μεταβολή με στόχο να εκπαιδεύσει πολίτες που αντιλαμβάνονται τον «εξανθρωπισμό» (humanization) ως συνεχή ιστορική αλλαγή του υπάρχοντος.

Αυτή η κατεύθυνση ισχύει για όλες τις επιστήμες και , θα τονίζαμε ισχύει ιδιαίτερα σήμερα, και για τις επιστήμες του μηχανικού, σε μια εποχή όπου η τεχνολογική καινοτομία και ανάπτυξη γίνονται άλλοθι μεγάλων αλλαγών.

Για να μπορέσει το Πανεπιστήμιο να ανταποκριθεί σε αυτό τον μείζονα ρόλο του, διαμορφώνοντας προτάσεις αλλαγών για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως μόνο αυτό μπορεί να συγκροτήσει, η Πολιτεία οφείλει να δεσμευτεί σε δύο βασικά σημεία:

- Στην τήρηση του άρθρου 16 του Συντάγματος.
- Στην υποστήριξη του Πανεπιστημίου ως προς την διεξαγωγή του συνεχούς διαλόγου για την αναμόρφωση του. Μη δεσμεύοντας και υποστηρίζοντας την αυτοτέλειά του,

εννοούμενης ως ευρύτερης έννοιας από την αυτοδιοίκηση, δεδομένου ότι περιλαμβάνει τον ορισμό της αποστολής του και των στόχων του.

Επιπρόσθετα, το υπουργείο ως φορέας της πολιτείας οφείλει να εγγυάται την εύρυθμη λειτουργία των ΑΕΙ κατοχυρώνοντας :

- Τη θεσμική, ακαδημαϊκή, διοικητική και οικονομική αυτοδιοίκηση τους
- Τη εποπτεία για την τήρηση της κείμενης νομοθεσίας χωρίς προσβολή των συνταγματικών διατάξεων.
- Την εξασφάλιση της ύπαρξης και συντήρησης των κατάλληλων υποδομών, του αναγκαίου προσωπικού και τις λειτουργικές ανάγκες τους, ανάλογα με τον αριθμό των φοιτητών και τη φύση των επιστημονικών περιοχών που θεραπεύει κάθε ίδρυμα.
- Την εξασφάλιση της επαρκούς χρηματοδότησης της βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας και όχι την μετάθεσή της σε παροχή υπηρεσιών στην ελεύθερη αγορά για την οικονομική επιβίωσή τους.

Πάνω σε αυτές τις αδιαπραγμάτευτες αρχές πρέπει να στηρίζεται κάθε διάλογος για την παιδεία και την αποστολή, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ΑΕΙ.

Ελλείπει αυτού του πλαισίου, οποιαδήποτε αναμόρφωση είναι χωρίς νόημα και καταστρεπτική για την δημόσια εκπαίδευση.

Ομάδα σύνταξης:

Β. Γκανιάτσας, Β. Καρβουτζή, Ε. Μαΐστρου, Δ. Παπαλεξόπουλος, Θ. Φωτίου.